

Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα: Συνεργασία, Προκλήσεις, Δυσκολίες και Προοπτικές»

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2024)

Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα: Συνεργασία, Προκλήσεις, Δυσκολίες και Προοπτικές»

2^ο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο

“Σχολείο, Οικογένεια και Κοινότητα:
Συνεργασία, Προκλήσεις,
Δυσκολίες και Προοπτικές”

Πρακτικά Συνεδρίου

29-30 Νοεμβρίου 2024
Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων
του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Διοργάνωση

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Ανατολικής Θεσσαλονίκης

Υπό την αιγίδα
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Σε συνεργασία με

Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής
Τμήμα Ψυχολογίας, Π.Τ.Δ.Ε., Τ.Ε.Φ.Α.Α.
Εργαστήριο Ψυχολογίας και Εκπαίδευσης
του Παιδιού - ΨΥΧΗ (Τ.Ε.Π.Α.Ε.)
Περιφερειακή Δίση Α/θμιας & Β/θμιας
Εκπαίδευσης Κεντρικής Μακεδονίας

ISBN: 978-618-82743-3-4

Πιλοτική λειτουργία «Σχολών Γονέων» για Γονείς και Κηδεμόνες Μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού

Σωτηρία Σαμαρά, Πέτρος Σταγιάπουλος, Μελπομένη
Ιωαννίδου, Θέκλα Κικινλή, Ιωάννα Ρεϊζοπούλου,
Παναγιώτα Χρυσοβέργη

doi: [10.12681/pansynschool.7501](https://doi.org/10.12681/pansynschool.7501)

Πιλοτική λειτουργία «Σχολών Γονέων» για Γονείς και Κηδεμόνες Μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού

Σωτηρία Σαμαρά

Σύμβουλος Εκπαίδευσης 8^{ης} θέσης ΠΕ70 (Δασκάλων),
Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης
sot.sam@hotmail.com

Πέτρος Σταγιάπουλος

Προϊστάμενος,
1^ο ΚΕΔΑΣΥ Α΄ Θεσσαλονίκης
pstajios@gmail.com

Μελπομένη Ιωαννίδου

Ψυχολόγος Υγείας - Σχολική Ψυχολόγος,
17^ο ΣΔΕΥ - 1^ο ΚΕΔΑΣΥ Α΄ Θεσσαλονίκης
meni_8175@yahoo.com

–

Θέκλα Κικινή

Κοινωνική Λειτουργός,
17^ο ΣΔΕΥ - 1^ο ΚΕΔΑΣΥ Α΄ Θεσσαλονίκης
thekli_90@hotmail.com

Ιωάννα Ρεϊζοπούλου

Ψυχολόγος - Οικογενειακή Ψυχοθεραπεύτρια,
16^ο ΣΔΕΥ - 1^ο ΚΕΔΑΣΥ Α΄ Θεσσαλονίκης
reizjoanna@gmail.com

Παναγιώτα Χρυσοβέργη

Ψυχολόγος - Συστημική Ψυχοθεραπεύτρια,
13^ο ΣΔΕΥ - 1^ο ΚΕΔΑΣΥ Α΄ Θεσσαλονίκης
pchrysove@yahoo.gr

Περίληψη

Η μετατόπιση προς το όραμα για ανάπτυξη πιο δομημένων και συνεργατικών δομών μεταξύ σχολείου – οικογένειας που στοχεύουν στην αμοιβαία δέσμευση για την υποστήριξη των αναγκών κάθε παιδιού (Μυλιπακού - Κεκε, 2015b) αποτέλεσε στην παρούσα εργασία τη βασική ιδέα για τον σχεδιασμό και τη λειτουργία «Σχολών Γονέων» για Γονείς και κηδεμόνες μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού. Ως βασικές επιδιώξεις της λειτουργίας των Σχολών προσδιορίστηκαν (α) η ενδυνάμωση των ανθρώπινων σχέσεων, (β) η δημιουργία πλαισίου διάδρασης μέσω ενός λόγου πιο «συμμετρικού» μεταξύ των συμμετεχόντων/-ουσών, (γ) η προαγωγή της «ανάπτυξης» όλων μέσω διαμοίρασης χρήσιμων πληροφοριών και (δ) ο έμπρακτος σεβασμός στις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες

των συμμετεχόντων/ουσών (βλ. και Mappetall., 2022). Ως προς τη μεθοδολογία της, η λειτουργία των σχολών στηρίχτηκε σε μικτά μοντέλα διάδρασης όπως «διαλέξεις με διάλογο» και «συζήτηση σε ομάδες» πάνω σε μελέτες περίπτωσης. Η αξιολόγηση της όλης προσπάθειας, (α) μέσω των αναστοχαστικών συζητήσεων της ομάδας συνεργασίας και (β) μέσω ερωτηματολογίου που συμπλήρωσαν οι γονείς με την ολοκλήρωση του κύκλου λειτουργίας των Σχολών, επιβεβαιώνει την επίτευξη των περισσότερων βασικών επιδιώξεων: Οι γονείς αξιολόγησαν πολύ θετικά τη συνολική εμπειρία συμμετοχής τους, με την πλειοψηφία να επιθυμεί τη συνέχιση των Σχολών σε μηνιαία βάση, υποδηλώνοντας έτσι μια ανάγκη για επικοινωνία και συμπόρευση. Η θεματολογία ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους, το πλαίσιο διάδρασης μεταξύ γονέων και σχολείου ενισχύθηκε και εκφράστηκε σημαντική ικανοποίηση από τις απαντήσεις που έλαβαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στα ερωτήματά τους, άρα διαμοιράστηκε χρήσιμη πληροφόρηση. Παράλληλα η φωνή τους «ακούστηκε» περαιτέρω, εφόσον ανιχνεύτηκαν οι θεματικές που τους απασχολούν για μελλοντικές συζητήσεις. Συμπερασματικά και με βάση την εμπειρία πλέον και της παρούσας προσπάθειας, ως επισημανθεί ότι οι «Σχολές Γονέων» δύνανται να αποτελούν το δομημένο, φιλόξενο περιβάλλον εντός του οποίου εκπαιδευτικό προσωπικό και γονείς μέσω «συμμετρικής» συμμετοχής μπορούν να οικοδομήσουν εμπιστοσύνη καθώς ακούν ενεργά, αναζητούν χρήσιμη πληροφόρηση και επικοινωνούν τακτικά μεταξύ τους (Casper & Hernandez, 2023). Τέλος, ως επισημανθεί ότι ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας των Σχολών όπως περιγράφεται στη συνέχεια δύνανται να κομίσει παραδειγματική εμπειρία για αντίστοιχες δράσεις.

Λέξειςκλειδιά: «Σχολές Γονέων», τρόπος εργασίας/συνεργασίας, διάδραση, χρήσιμη πληροφόρηση

1. Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία η ιδέα της δημιουργίας και πιλοτικής λειτουργίας «Σχολών Γονέων»¹ για γονείς και κηδεμόνες μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού εκκινεί από ένα κοινωνικοπαιδαγωγικό προσανατολισμό σύμφωνα με τον οποίο για τις αποτελεσματικές σχέσεις Σχολείου – Οικογένειας - κοινότητας προκρίνεται η μετατόπιση προς ένα «νέο» παράδειγμα, αυτό της μεταξύ τους οργανωμένης συνεργασίας (Mylonakou - Keke, 2015b).

Ειδικότερα, η ιδέα δέχεται επιρροές από τη θεωρία των αλληλοεπικαλυπτόμενων σφαιρών επιρροής της J. Epstein η οποία περιγράφει τη σχέση μεταξύ του σχολείου, της οικογένειας και της κοινότητας ως κρίσιμη για την προώθηση της αναπτυξιακής εξέλιξης των παιδιών και προκρίνει ότι, όταν οι σφαίρες επιρροής μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών αλληλοεπικαλύπτονται, δηλαδή, σχολείο, οικογένεια και κοινότητα δεν κινούνται σε ξεχωριστές σφαίρες επιρροής, αλλά συνεργάζονται οργανωμένα και αποτελεσματικά και τα μηνύματα που επικοινωνούνται από τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι συνεπή και όχι διαφορετικά και ποικίλα, τότε ο αντίκτυπος είναι ουσιαστικός και δημιουργούνται βέλτιστες συνθήκες για την ενίσχυση της ακαδημαϊκής επιτυχίας και της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών (Epstein, 2018, 1995, 1987).

Επιπλέον, η ίδια ιδέα αντλεί από τη φιλοσοφία της «οικογενειακής δέσμευσης» (familyengagement) μέσω της οποίας προσδιορίζεται περαιτέρω η ποιότητα της συνεργασίας σχολείου-οικογένειας (Ferlazzo, 2011). Γενικότερα, ως επισημανθεί ότι η βιβλιογραφία χρησιμοποιεί ένα ευρύ φάσμα όρων για να περιγράψει τους τρόπους της προαναφερθείσας συνεργασίας. Παρά το γεγονός ότι κανένας δεν ισχύει με συνέπεια καθολικά σε αυτή, ο όρος «οικογενειακή δέσμευση» (familyengagement) φαίνεται να είναι σήμερα ευρύτερα αποδεκτός και διαφοροποιείται από τον πιο οικείο όρο «εμπλοκή της οικογένειας» (familyinvolvement). Κατά μία άποψη, οι μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ της

1Στη βιβλιογραφία ο όρος «Σχολή Γονέων» εστιάζει στον τρόπο εργασίας/συνεργασίας μεταξύ του/της ειδικού ψυχικής υγείας και των γονέων που συμμετέχουν σε αυτή. Ο εν λόγω τρόπος τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, βασίζεται στο σύστημα εργασίας με ομάδες (groupwork) και στην αξιοποίηση των ομαδικών φαινομένων (Μπρούμου & Παππά, 2014). Λαμβάνοντας υπόψη αυτό το δεδομένο, ο όρος «Σχολές Γονέων» στην παρούσα εργασία μπαίνει σε εισαγωγικά διότι χρησιμοποιείται εν μέρει καταχρηστικά προκειμένου να περιγράψει μια οργανωμένη, εθελοντική, πρωτόλεια προσπάθεια προς αυτή την κατεύθυνση, σε τοπικό επίπεδο.

«δέσμευσης» των γονέων έναντι της «εμπλοκής» τους, προκρίνονται στους τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας που επιλέγει το κάθε σχολείο σε σχέση με την οικογένεια. Έτσι ένα σχολείο που επιδιώκει την «εμπλοκή της οικογένειας» (familyinvolvement) επιλέγει μια μονής κατεύθυνσης επικοινωνία μαζί της και καθοδηγεί τους γονείς/κηδεμόνες παρέχοντάς τους πληροφορίες, ανακοινώνοντας τρόπους με τους οποίους μπορούν να συνεισφέρουν στη ζωή του σχολείου και προσδιορίζοντας προκαθορισμένους ρόλους που μπορούν να αναλάβουν. Εντωμεταξύ στοχεύει να τους παρέχει υπηρεσίες. Από την άλλη ένα σχολείο που αγωνίζεται για την «δέσμευση της οικογένειας» (familyengagement) καθοδηγείται από τους γονείς «ακούγοντάς τους». Δίνει, δηλαδή, έμφαση και προτεραιότητα στην αμφίδρομη επικοινωνία, ενθαρρύνει τους γονείς να εκφράσουν τις σκέψεις τους, τα όνειρα τους και τις ανησυχίες για τα παιδιά τους και στοχεύει να τους κερδίσει ως συνεργάτες (Ferlazzo&Hammond, 2009). Μια σειρά πολυετών ερευνητικών μελετών καταδεικνύουν τη θετική επίδραση της «οικογενειακής δέσμευσης» τόσο στα ακαδημαϊκά επιτεύγματα των παιδιών όσο και στην κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξή τους (π.χ. Ginsburg-Blocketal.; 2010 Brooks-Gunn&Markman, 2005; Henderson&Mapp, 2002; Fan&Chen, 2001; κ.ά.).

Μια τελευταία προσέγγιση που επέδρασε, επίσης, στη φιλοσοφία της δημιουργίας των εν λόγω «Σχολών Γονέων» είναι και αυτή που εκκινεί από το ερευνητικό έργο της Κ. Mapp. Η ερευνήτρια τονίζει την αξία της ισότιμης συνεργασίας (partnership) και όχι της απλής εμπλοκής (involvement) και επισημαίνει ότι η συνεργασία σχολείου – οικογένειας είναι αποτελεσματική, όταν εδραιώνεται σε σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σε μια πιο συμμετρική, ενεργό συμμετοχή των γονέων στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση προγραμμάτων, διαστάσεις που δημιουργούν μια κουλτούρα συλλογικής ευθύνης και συνεργασίας απαραίτητης για την επιτυχία των παιδιών (Mappetal., 2022; Mapp&Bergman, 2019).

Συνοψίζοντας, η μετατόπιση προς έναν κοινωνικοπαιδαγωγικό προσανατολισμό του σχολείου, η αναγνώριση της αλληλεξάρτησης και της αλληλεπίδρασης όλων των εμπλεκόμενων στη μαθησιακή διαδικασία με κοινό σημείο ενδιαφέροντός τους το παιδί, η ανάδειξη της αξίας της αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ του σχολείου - οικογένειας στο πλαίσιο μιας σχέσης πιο συμμετρικής όσον αφορά τους κυρίαρχους λόγους των δύο πόλων και η επίδραση όλων αυτών στην ποιότητα των διαπροσωπικών σχέσεων και στην ανάπτυξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης, όλα αυτά αποτέλεσαν τις θεωρητικές αφετηρίες στην κατεύθυνση των οποίων προσανατολίστηκε η πρωτόλεια προσπάθεια δημιουργίας των «Σχολών Γονέων» της παρούσας εργασίας.

2. Στοιχεία δημιουργίας των «Σχολών Γονέων»

Στην αρχή της σχολικής χρονιάς 2023-2024, με ευθύνη της Συμβούλου Εκπαίδευσης Δασκάλων 8^{ης} θέσης Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης και σε συνεργασία με το 1^ο ΚΕΔΑΣΥ Α΄ Θεσσαλονίκης και τέσσερα μέλη των ΕΔΥ εποπτείας του, τρεις Ψυχολόγους και μία Κοινωνική Λειτουργό καθώς και τα μέλη των προεδρείων των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων Δημοτικών Σχολείων της Καλαμαριάς αρμοδιότητας της Συμβούλου Εκπαίδευσης, σχεδιάστηκε η λειτουργία πέντε (5) «Σχολών Γονέων», για γονείς και κηδεμόνες μαθητών/-τριών που την εν λόγω χρονιά φοιτούσαν στην Α΄ Δημοτικού. Ειδικότερα, δημιουργήθηκαν, καταρχήν, τέσσερις «Σχολές Γονέων» (4) με φυσική παρουσία οι οποίες οργανώθηκαν σε ισάριθμες επιλεγμένες αίθουσες εκδηλώσεων είτε -κατά κανόνα- των σχολείων ευθύνης της Συμβούλου Εκπαίδευσης είτε και του Δήμου Καλαμαριάς. Κριτήρια για την επιλογή των χώρων αποτέλεσαν η λειτουργικότητα, η καλαισθησία τους αλλά και η γεωγραφική τους κατανομή: καθένας τέτοιος επιλεγμένος χώρος μπορούσε να φιλοξενήσει τους γονείς/κηδεμόνες της Α΄ Δημοτικού από δύο έως τρία όμορα σχολεία.

Επιπλέον, με την έναρξη λειτουργίας των «Σχολών Γονέων» αναφάνηκε η ανάγκη για δημιουργία μιας πέμπτης (5ης), αυτή τη φορά διαδικτυακής Σχολής για πέντε ρωσόφωνους

γονείς των οποίων τα παιδιά φοιτούσαν την τρέχουσα σχολική χρονιά στα σχολεία συμμετοχής. Αιτία για τη δημιουργία της στάθηκε η παρουσία μιας ρωσόφωνης μητέρας στην πρώτη αντάμωση των γονέων/κηδεμόνων (σε μια από τις τέσσερις με φυσική παρουσία σχολές) η οποία προσπαθούσε μέσω εφαρμογής του κινητού να μεταφράζει τη μεταξύ των μελών επικοινωνία. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συνεργατικές και πολιτισμικά υποστηρικτικές πρακτικές όπως η επικοινωνία στην προτιμώμενη από τις οικογένειες με μεταναστευτική βιογραφία γλώσσα και η αξιοποίηση πόρων, όπως η «σύγχρονη» συνάντηση μέσω μιας διαδικτυακής πλατφόρμας παρουσία π.χ. διερμηνέα, μπορούν να ενισχύσουν τον αμοιβαίο σεβασμό, την εμπιστοσύνη (βλ. και Caspe&Hernandez, 2023; Mapp&Bergman, 2019) και άρα να κυοφορήσουν την «οικογενειακή δέσμευση», λήφθηκε η απόφαση για τη δημιουργία και της πέμπτης κατά σειρά διαδικτυακής Σχολής Γονέων στην οποία φιλοξενήθηκαν οι ρωσόφωνοι γονείς των σχολείων συμμετοχής. Η τελευταία αυτή Σχολή Γονέων λειτούργησε παρουσία διερμηνέα κατόπιν αιτήματος των σχολείων στην οργάνωση «ΜΕΤΑΔραση» (2009) προκειμένου να καλυφθούν ισότιμα οι πολιτισμικές ανάγκες όλων.

Οι «Σχολές Γονέων»/κηδεμόνων λειτούργησαν στο χρονικό διάστημα του διμήνου Οκτωβρίου-Νοεμβρίου 2023.

3. Στόχοι – επιδιώξεις

Την επιλογή για οργανωμένη ενασχόληση και δόμηση «Σχολών Γονέων» για γονείς/κηδεμόνες μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού την καθόρισαν:

1. Η ίδια η φυσιογνωμία των αναπτυξιακών αναγκών των παιδιών αυτής της ηλικιακής ομάδας με βάση τόσο την εμπειρία όσο και τη βιβλιογραφία στην οποία επισημαίνεται ότι καθαυτή η μικρή ηλικία των μαθητών/-τριών της Α΄ Δημοτικού συνιστά μια από τις δυνάμεις που ρυθμίζουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή των γονέων τους και τις εν γένει κινήσεις τους προς το σχολείο (βλ. Epstein, 1992, όπως αναφέρεται στο Μπόνια, 2010).
2. Η βαρύτητα της εμπειρίας της μετάβασης από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό η οποία αποτελεί συχνά για γονείς και παιδιά μια μακρά και εξελισσόμενη διαδικασία με κύρια γνωρίσματα την προσωπική και μοναδική βίωση και την αίσθηση της αλλαγής και
3. Η πρόληψη πιθανής δυσπιστίας ανάμεσα σε κάποιους γονείς και κηδεμόνες με μέλη της κοινότητας των σχολείων ή η αντιμετώπιση αρνητικών τους εμπειριών του παρελθόντος ή και συναισθημάτων εκφοβισμού, στοιχεία που θέτουν φραγμούς στην επικοινωνία και στην αποτελεσματική συνεργασία σχολείου-οικογένειας (Πνευματικός κ.ά. 2008; Henderson&Mapp, 2002).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω αλλά και τις θεωρητικές αφετηρίες από τις οποίες επηρεάστηκε η όλη προσπάθεια (βλ. κεφ. 1), ως πυξίδα για μια αποτελεσματική επικοινωνία στις επικείμενες «Σχολές Γονέων» τέθηκαν οι εξής τέσσερις βασικές επιδιώξεις (βλ. και Mapp et al., 2022):

1. Να καλλιεργηθούν και να ενδυναμωθούν οι ανθρώπινες σχέσεις τόσο μεταξύ των γονέων και κηδεμόνων των μαθητών/-τριών της Α΄ Δημοτικού όσο και μεταξύ των παρόντων μελών της σχολικής κοινότητας.
2. Να δημιουργηθεί πλαίσιο διάδρασης μεταξύ όλων με στόχο ο κυρίαρχος λόγος να μην ανήκει αποκλειστικά στις εισηγήτριες/μέλη των σχολείων αλλά να «ακουστεί» η φωνή των γονέων, οι προσδοκίες τους, οι ανησυχίες και οι ανάγκες τους και να είναι αυτή η φωνή που θα καθοδηγεί την αμοιβαία επικοινωνία.
3. Να προαχθεί η «ανάπτυξη», δηλαδή η διαδικασία της μάθησης όλων που σημαίνει να διαμοιραστούν μεταξύ των συμμετεχόντων/-ουσών στον πραγματικό χρόνο της συζήτησης κατά τη διάρκεια της κάθε Σχολής Γονέων ακαδημαϊκές πληροφορίες όσον αφορά στους τρόπους ενδυνάμωσης της κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης των παιδιών, στον τρόπο συνεργασίας με το σχολείο, μελέτης των

παιδιών στο σπίτι και αυτές οι πληροφορίες να είναι σημαντικές ώστε όσοι/-ες θα τις διαμοιραστούν «να μπορούν να κάνουν κάτι με αυτές τις πληροφορίες» και να φύγουν ενισχυμένοι/-ες σε κάποιο βαθμό ως προς την αυτοαποτελεσματικότητά τους.

4. Να ευδοκιμήσει ο σεβασμός στις πολιτισμικές ανάγκες των γονέων με μεταναστευτική βιογραφία και να υπάρξει έμπρακτη ανταπόκριση σε αυτές.

4. Μεθοδολογία της λειτουργίας των «Σχολών Γονέων»

4.1. Οι εισηγήτριες/συντονίστριες της συζήτησης

Ακολούθως, οι παραπάνω επιδιώξεις καθόρισαν μια επόμενη επιλογή: οι εισηγήτριες/συντονίστριες της κάθε Σχολής Γονέων να είναι όλες μέλη της τοπικής σχολικής κοινότητας και ειδικότερα είτε το επιστημονικό προσωπικό Ψυχολόγων και Κοινωνικής Λειτουργού των Ε.Δ.Υ. των σχολείων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα είτε η Σύμβουλος Εκπαίδευσης που είχε τα σχολεία στην επιστημονική και παιδαγωγική της ευθύνη. Η επιλογή αυτή προκρίθηκε διότι ενσωμάτωνε τη φιλοσοφία της ισότιμης συνεργασίας (βλ. κεφ. 1), εφόσον δημιουργούσε φιλική συνθήκη για να γνωρίσουν οι γονείς τις ειδικά εκπαιδευμένες επαγγελματίες των σχολείων των παιδιών, οι οποίες διέθεταν σημαντική επιστημονική κατάρτιση και εμπειρία, ενθάρρυνε την καλλιέργεια των ανθρώπινων σχέσεων μεταξύ όλων των μελών που θα συμπορεύονταν στο εξής στην ακαδημαϊκή πορεία του κάθε παιδιού και ενδυνάμωνε μια κουλτούρα αμοιβαιότητας με έμφαση στην ουσιαστική επικοινωνία και στην ανταλλαγή καίριων πληροφοριών.

4.2. Η μεθοδολογία της εργασίας/συνεργασίας

Όσον αφορά στις μεθοδολογικές επιλογές, δηλαδή στον τρόπο εργασίας/συνεργασίας μεταξύ των ειδικά εκπαιδευμένων επαγγελματιών και των γονέων που συμμετείχαν στην κάθε «Σχολή Γονέων», αυτές δέχτηκαν επιρροές από το σύστημα εργασίας με ομάδες (groupwork) και την αξιοποίηση των ομαδικών φαινομένων τα οποία κυριαρχούν σε αντίστοιχες δράσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς (Μπρούμου & Παππά, 2014). Επειδή όμως δεν μπορούσε να εκτιμηθεί εξαρχής ο αριθμός των συμμετεχόντων/-ουσών στην κάθε Σχολή Γονέων, δεδομένου ότι η πρόσκληση απευθυνόταν στο σύνολο των Γονέων και Κηδεμόνων μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού δώδεκα σχολείων (ευθύνης της Συμβούλου εκπαίδευσης), στην πρώτη συνάντηση χρησιμοποιήθηκε κατά κανόνα ένα μοντέλο εισηγήσεων/διαλέξεων που ενθάρρυνε κατά περίπτωση τη συμμετοχή των συμμετεχόντων/-ουσών μέσω διαλόγου.

Τελικά, ο αριθμός συμμετοχών προσδιορίστηκε κατά μ.ό. στους είκοσι τρεις (23) γονείς και κηδεμόνες σε καθεμία από τις τέσσερις (4) με φυσική παρουσία «Σχολές Γονέων». Ο περιορισμένος πλέον αυτός αριθμός επαναπροσδιόρισε τη μεθοδολογία μετασχηματίζοντας, κατά περίπτωση σχολής, την επιλογή των «διαλέξεων» ή «διαλέξεων με διάλογο» σε «συζήτηση κατά ομάδες» πάνω σε μελέτες περίπτωσης, με ενδιάμεσες μικροπαρουσιάσεις από τις εισηγήτριες, μια επιλογή πιο συνεπή τις θεωρητικές αφητηρίες της όλης προσπάθειας, εφόσον δημιουργούσε πλαίσιο «συμμετρικής» διάδρασης μεταξύ όλων. Διευκόλυνε, δηλαδή, κυρίως η συνεργατική μέθοδος «συζήτηση σε ομάδες» τη μετατόπιση από τον κυρίαρχο λόγο των εισηγητριών σε έναν λόγο που επιδίωκε η φωνή των γονέων να είναι εκεί, παρούσα, μαζί με τις προσδοκίες, τις ανησυχίες και τις ανάγκες τους και προήγαγε μια σχέση αμοιβαιότητας η οποία βασίζεται στην ισότιμη αξιοποίηση των γνώσεων, των δυνατοτήτων και των απόψεων των συντονιστριών και των γονέων (Marr, 2022; Χουλιάρα, 2022; Epstein, 2018; Μπρούμου & Παππά, 2014; Ferlazzo, 2011).

Παράλληλα οι αμοιβαίες αλληλεπιδράσεις και οι απόψεις που ανταλλάσσονταν αναβάθμιζαν και την ποιότητα την πληροφοριών.

5. Θεματολογία συζητήσεων

Σε καθεμιά από τις «Σχολές Γονέων» οι τέσσερις εισηγήτριες/συντονίστριες συζήτησαν κυκλικά με τους γονείς και κηδεμόνες θεματικές που θα διευκόλυναν την πρόσβαση σε σημαντικές πληροφορίες για την απόκτηση πρόσθετων δεξιοτήτων ως προς την υποστήριξη των παιδιών στο σπίτι και στο σχολείο με απώτερο σκοπό να αναβαθμιστεί η αίσθηση της αποτελεσματικότητας των συμμετεχόντων/-ουσών ως προς την άσκηση του γονεϊκού ρόλου (βλ. και Μυλωνάκου-Κεκέ 2009). Ειδικότερα, συζητήθηκαν θέματα όπως:

- Θετικοί τρόποι πειθαρχίας και οριοθέτησης των παιδιών
- Χτίζοντας γέφυρες επικοινωνίας στις οικογένειες
- Δυσκολίες συμπεριφοράς στα παιδιά. Παρεμβάσεις στο σχολείο και στο πλαίσιο της οικογένειας και
- Πώς θα είμαι ένας αρκετά καλός γονέας;
- Η μελέτη στο σπίτι.

6. Παρουσίαση της δραστηριότητας των «Σχολών Γονέων»

6.1. Το πρόγραμμα λειτουργίας

Το πρόγραμμα σχεδιάστηκε να περιλαμβάνει τέσσερις τακτές δίωρες συναντήσεις, μία ανά δεκαπενθήμερο, για καθεμιά από τις τέσσερις με φυσική παρουσία «Σχολές Γονέων», σε απογευματινό χρόνο και δύο δίωρες συναντήσεις ανά μήνα για τη διαδικτυακή, σε πρωινές ώρες, λόγω των περιορισμών των διερμηνέων, κατά τις οποίες λειτουργούσε η οργάνωση «ΜΕΤΑδραση». Οι τρεις από τις τέσσερις σχολές λειτουργούσαν ημέρα Δευτέρα και η 4η ημέρα Τρίτη γεγονός που δημιουργούσε τη δυνατότητα γονείς που δεν κατάφεραν να παρακολουθήσουν μια θεματική σε μία σχολή που λειτουργούσε ημέρα Δευτέρα να έχουν τη δυνατότητα να την παρακολουθήσουν σε αυτή που θα λειτουργούσε την Τρίτη και αντίστροφα.

Όσον αφορά στη «ΜΕΤΑδραση» ως γνωστόν, είναι μια ελληνική μη κερδοσκοπική οργάνωση η οποία παρέχει υπηρεσίες ποιοτικής διερμηνείας διασφαλίζοντας το ζωτικό δικαίωμα της επικοινωνίας στους πρόσφυγες και στους μετανάστες. Αξίζει να σημειωθεί ότι κατόπιν της τηλεφωνικής επικοινωνίας της Συμβούλου Εκπαίδευσης με την υπεύθυνη επικοινωνίας της οργάνωσης στην οποία απηύθυνε το αίτημα για παροχή διερμηνέα ώστε να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της διαδικτυακής σχολής ρωσόφωνων γονέων, η υπεύθυνη υπογράμμισε ότι για πρώτη φορά η οργάνωση καλούταν να ικανοποιήσει τέτοιου είδους ανάγκη. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι η ανταπόκριση ήταν ποιοτική ως προς το διαδικαστικό μέρος, την ψηφιακή σύνδεση και την ίδια την ποιότητα της διερμηνείας από σταθερό πρόσωπο και τις δύο φορές, κατόπιν του σχετικού αιτήματος. Οι πέντε προσκεκλημένοι γονείς συμμετείχαν συνολικά και τις δύο φορές και δημιουργήθηκε η δυνατότητα παρακολούθησης και διάδρασης στη γλώσσα τους.

Επομένως, για τη λειτουργία των «Σχολών Γονέων» και Κηδεμόνων της παρούσας εργασίας προκρίθηκε να ευδοκιμήσει ο σεβασμός στις πολιτισμικές ανάγκες των γονέων με μεταναστευτική βιογραφία, μια από τις βασικές επιδιώξεις του σχεδιασμού μας (βλ. κεφ. 3), μέσω της σύντομης λειτουργίας αυτής της διαδικτυακής σχολής η οποία αποτέλεσε μια μορφή έμπρακτης ανταπόκρισης στην ανάγκη συμμετοχής τους, όπως αυτή δηλώθηκε ολοφάνερα με την αρχική εκείνη παρουσία της ρωσόφωνης μητέρας στην πρώτη συνάντηση των σχολών με φυσική παρουσία και την καθολική παρουσία των υπολοίπων και τις δύο φορές.

6.2. Η γνωστοποίηση της λειτουργίας

Περαιτέρω, αναφορά αξίζει να γίνει στους τρόπους που η ομάδα συνεργασίας επέλεξε για να γνωστοποιήσει τη λειτουργία των «Σχολών Γονέων» και για να υπενθυμίζει το πρόγραμμα των τακτικών συναντήσεών της. Αυτοί περιλάμβαναν:

1. την ενημέρωση εκ μέρους της Συμβούλου Εκπαίδευσης των μελών των προεδρείων των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων ώστε με τη σειρά τους να υποστηρίξουν αρμοδίως τη διάχυση της πληροφορίας και την όλη προσπάθεια
2. τη συγγραφή επιστολής προς τους γονείς μέσω της οποίας γνωστοποιούταν η απόφαση της οργάνωσης «Σχολών Γονέων» και κηδεμόνων για μαθητές/-τριες που κατά το σχολικό έτος 2023-2024 φοιτούσαν στην Α΄ Δημοτικού, ο σκοπός και αναλυτικά το πρόγραμμα και η θεματολογία για τον κύκλο και των τεσσάρων συναντήσεων για καθεμιά από τις τέσσερις με φυσική παρουσία «Σχολές Γονέων». Η επιστολή διαμοιράστηκε στους γονείς μέσω των Διευθυντών/-ντριών των σχολείων με email.
Επειδή, όμως με βάση την εμπειρία μια τέτοιου είδους ενημέρωση δεν αρκεί κι επειδή τα τηλέφωνα ως προσωπικά δεδομένα δεν κοινοποιούνται εκ μέρους των σχολείων, αξιοποιήθηκαν, επίσης, για την ενημέρωση/υπενθύμιση:
3. οι συγκεντρώσεις του Σεπτεμβρίου στις οποίες προσκαλούνται εκ μέρους των εκπαιδευτικών οι γονείς για ενημέρωση σχετικά με τη νέα σχολική χρονιά και
4. η πρωινή άφιξη των γονέων των μαθητών/-τριών της Α΄ Δημοτικού στο σχολείο.
Σε αρκετές περιπτώσεις μέλη της ομάδας συνεργασίας μαζί με μέλη των κατά σχολείο προεδρείων των Συλλόγων Γονέων παρευρίσκονταν είτε στη μια είτε στην άλλη συνάντηση και ενημέρωναν τους/τις παρευρισκόμενους/-ες ζητώντας και το κινητό τους τηλέφωνο. Επιπλέον,
5. από την ομάδα συντονισμού, μέσω λίστας που δημιουργήθηκε με τα τηλέφωνα που παραχωρήθηκαν από τους γονείς και κηδεμόνες με τους τρόπους που προαναφέρθηκαν, έγιναν ομάδες στο viber μέσω των οποίων υπενθυμίζονταν στους/στις συμμετέχοντες/-ουσες σε αυτές ανά 15 μέρες η λειτουργία της σχολής. Στην όλη αυτή προσπάθεια αναφορά αξίζει να γίνει και στην υποστήριξη που δέχτηκε η ομάδα συνεργασίας από τα μέλη των προεδρείων των Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων τα οποία υπενθύμιζαν μέσω των δικών τους ομάδων στο viber τους/τις ενδιαφερόμενους/-ες.
6. Με απευθείας ενίοτε τηλεφωνική επικοινωνία μέσω της λίστας.
7. Με καταγραφή παρουσιών και τηλεφώνων με την έναρξη της πιλοτικής λειτουργίας αλλά και κάθε φορά και ακόλουθη χρήση τους Τέλος, αναφορά αξίζει να γίνει
8. στην πρωτοβουλία δημιουργίας σχετικής αφίσας από μέλος Συλλόγου Γονέων και στην προώθησή της στις ιστοσελίδες των σχολείων, ή η ανάρτησή της σε εμφανή σημεία τους.

Τελικά, τις «Σχολές Γονέων» παρακολουθούσαν συνολικά κάθε φορά κατά μ.ό. 93 γονείς και κηδεμόνες, ενώ πέρασαν από αυτές 115 συνολικά, δηλαδή, περίπου το 32% των γονέων του συνολικού αριθμού των μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού (σχολεία συμμετοχής).

7. Αξιολόγηση της πιλοτικής λειτουργίας των «Σχολών Γονέων»

Η αξιολόγηση της όλης προσπάθειας επιχειρήθηκε με δύο τρόπους:

1. μέσω των διαδικτυακών συναντήσεων που πραγματοποίησε η ομάδα συνεργασίας. Κατόπιν πρόσκλησης της Συμβούλου Εκπαίδευσης, πραγματοποιήθηκαν τέσσερις τέτοιες συναντήσεις: μία αρχική, προετοιμασίας, δύο ενδιάμεσες αναστοχαστικές και μία τελευταία απολογιστική. Αντικείμενο

συζήτησης ήταν ο τρόπος ενορχήστρωσης της όλης προσπάθειας, η ανταλλαγή απόψεων περί της θεματολογίας ώστε να μην προκύπτουν αλληλοεπικαλύψεις ως προς τις υπό συζήτηση θεματικές, η σταδιακή εμπειρική αποτίμηση της ποιότητας των συναντήσεων, η αναπροσαρμογή της μεθοδολογίας ως προς τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ των συμμετεχόντων/-ουσών στις σχολές, η διαχείριση των ερωτημάτων των γονέων, η παρακολούθηση της συμμετοχής, ο τρόπος αξιολόγησής της από τους γονείς.

Στο πλαίσιο αυτών των συναντήσεων η ομάδα συνεργασίας αποτίμησε ως ικανοποιητικό τον αριθμό των γονέων που ωφελήθηκαν από τη λειτουργία των «Σχολών Γονέων» συνολικά, δεδομένης της πρωτόλειας και μεγάλου εύρους προσπάθειας και αρκετών αντικειμενικών δυσκολιών που έθεταν φραγμούς στη συμμετοχή και που τις επικοινωνούσαν οι γονείς κατά την ενίοτε τηλεφωνική επικοινωνία για υπενθύμιση μαζί τους (π.χ. απογευματινή εργασία του ενός από τους δυο γονείς, εξωσχολικές δραστηριότητες και μετακινήσεις των παιδιών, αιφνίδια οικογενειακά θέματα, εργασία του ενός γονέα σε άλλη πόλη, μονογονεϊκή οικογένεια κ.ά.). Περαιτέρω, η πιο στοχευμένη διερεύνηση των σχετικών αιτιών παρουσιάζει ενδιαφέρον για επόμενη εργασία.

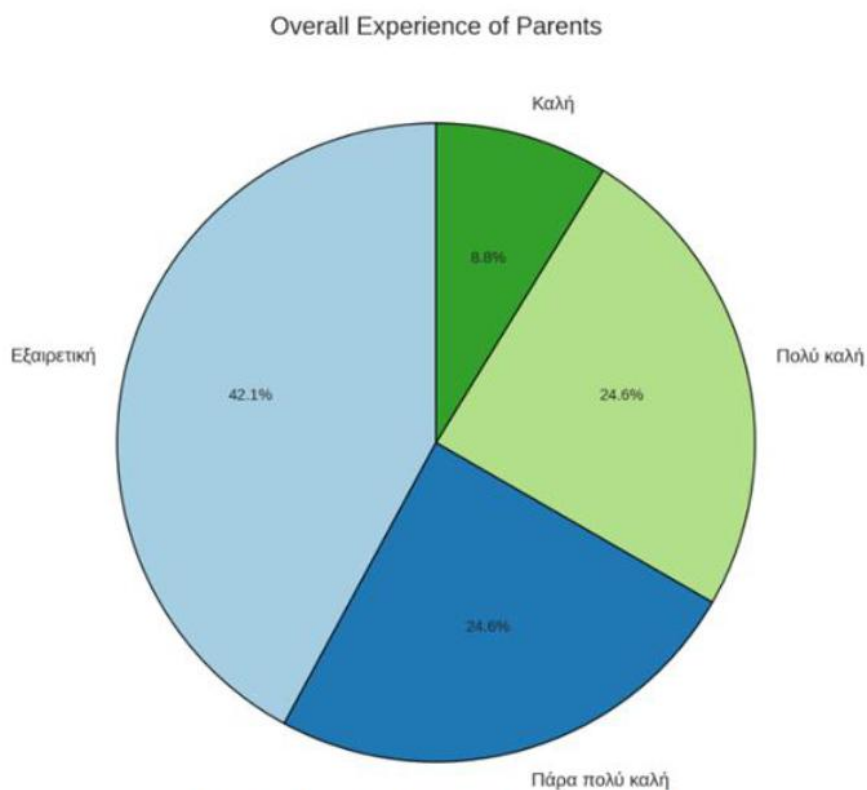
2. Ο δεύτερος τρόπος αξιολόγησης της πιλοτικής λειτουργίας των «Σχολών Γονέων» προήλθε από τους ίδιους μέσω online ερωτηματολογίου στο οποίο κλήθηκαν να απαντήσουν.

Τα εφτά (7) μικτά ερωτήματά του (κλειστού και ανοικτού τύπου) προέκυψαν από τη συζήτηση μεταξύ των μελών της ομάδας συνεργασίας κατά τις αναστοχαστικές συναντήσεις, συσχετίστηκαν εν μέρει με τις γενικότερες επιδιώξεις της όλης προσπάθειας (βλ. κεφ.3) και ήταν τα εξής:

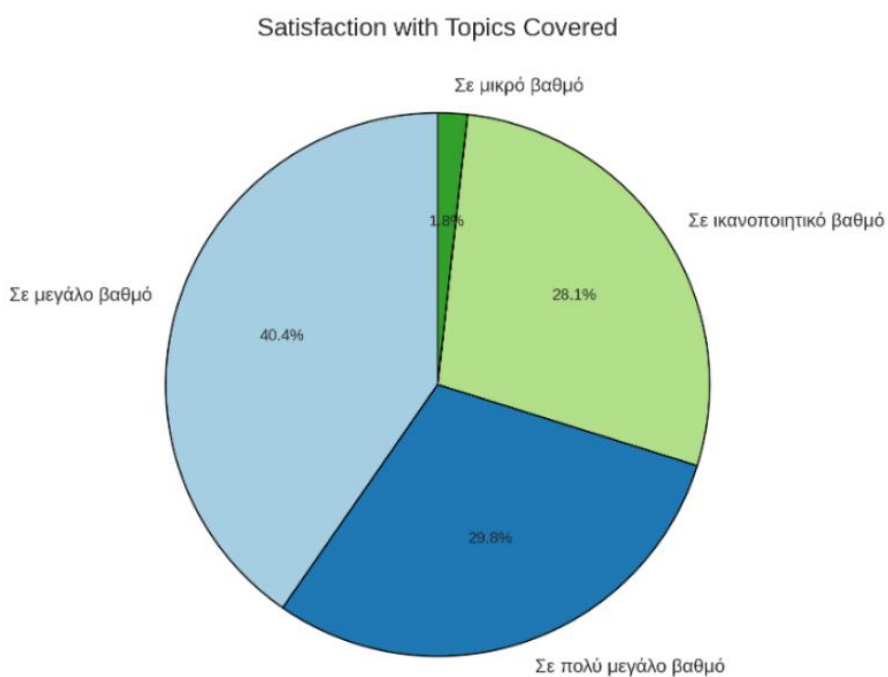
Πίνακας 1. Ερωτήματα προς τους γονείς και κηδεμόνες για αξιολόγηση της λειτουργίας των «Σχολών Γονέων»

1.	Πώς θα αξιολογούσατε συνολικά την εμπειρία σας σχετικά με τη συμμετοχή σας στον κύκλο λειτουργίας των «Σχολών Γονέων»;
2.	Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι η θεματολογία των τεσσάρων συναντήσεων στη Σχολή Γονέων κάλυψε τις ανάγκες σας ως γονέα/κηδεμόνα;
3.	Σε ποιο βαθμό παίρνατε ικανοποιητικές απαντήσεις από τη συζήτηση στα ερωτήματά σας;
4.	Ποιος θα ήταν για σας ένας καλός προγραμματισμός λειτουργίας μιας Σχολής Γονέων με βάση τις ανάγκες σας;
5.	Ποιος είναι ο κατάλληλος για σας χρόνος λειτουργίας μιας Σχολής Γονέων;
6.	Σας παρακαλούμε να μας προτείνετε κάποιο συγκεκριμένο θέμα που σας απασχολεί και θα θέλατε να γίνει αντικείμενο συζήτησης σε μια επόμενη Σχολή Γονέων:
	Τι σας δυσκόλεψε περισσότερο στη φετινή λειτουργία των «Σχολών Γονέων»;

Παρατίθενται, ακολούθως, ενδεικτικά γραφήματα με απαντήσεις

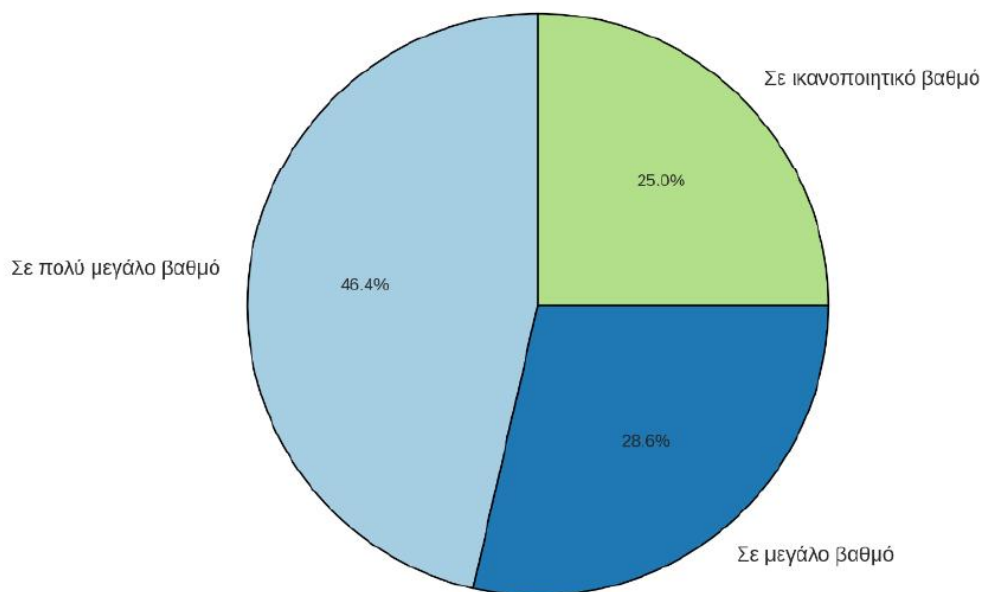

Σχήμα 1. Απαντήσεις γονέων στο (ερώτημα 1)

Σχήμα 2. Απαντήσεις Γονέων στο ερώτημα 2

Satisfaction with Answers from Discussion

Σχήμα 3. Απαντήσεις γονέων στο ερώτημα 3

Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν 57 γονείς (από τους 115 που πέρασαν συνολικά από τις «Σχολές Γονέων»). Από την επεξεργασία των απαντήσεων, όπως αυτές αποτυπώνονται στα παραπάνω ενδεικτικά γραφήματα προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα:

1. *Συνολική εμπειρία:* Η πλειοψηφία των γονέων αξιολόγησε την εμπειρία ως "Εξαιρετική" και "Πάρα πολύ καλή».
2. *Προγραμματισμός της κάθε Σχολής Γονέων με βάση τις ανάγκες των γονέων.* Η προαναφερθείσα θετική ανταπόκριση και η επιθυμία για συμμετοχή και διάδραση φαίνεται να ενισχύεται και από τις απαντήσεις σε αυτό το ερώτημα: 92% οι γονείς προκρίνουν τη συνέχιση της λειτουργίας των «Σχολών Γονέων» και προτείνουν μεγαλύτερο διάστημα λειτουργίας τους με προτίμηση περιοδικότητας ανά μήνα. Συνεκδοχικά και από αυτές τους τις απαντήσεις τεκμαίρεται μια ανάγκη επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης (βλ. και κεφ. 3).
3. *Ικανοποίηση από τις συζητήσεις:* είκοσι έξι (26) γονείς ανέφεραν ότι έλαβαν ικανοποιητικές απαντήσεις στα ερωτήματά τους "Σε πολύ μεγάλο βαθμό", και δεκαέξι (16) "Σε μεγάλο βαθμό", (συνολικό ποσοστό 73%) στοιχείο που υποδηλώνει ότι δημιουργήθηκε πλαίσιο διάδρασης και ότι ο διάλογος υπήρξε ανοιχτός και αποτελεσματικός, δεδομένα που συσχετίζονται με τη συναφή επιδίωξη (βλ. κεφ. 3) αλλά και με τα αποτελέσματα του ερωτήματος που αποτιμά τη «συνολική εμπειρία»: ήταν αποδέκτες και πομποί χρήσιμης πληροφόρησης και αυτό συνέβαλε στο να αποτιμήσουν θετικά τη συνολική τους εμπειρία από τη συμμετοχή τους στον κύκλο λειτουργίας των «Σχολών Γονέων».
4. *Κατάλληλος χρόνος λειτουργίας.* Η απογευματινή λειτουργία κερδίζει στις προτιμήσεις τους σε ποσοστό 85%, ενώ αξιοπαρατήρητο είναι και το ποσοστό 14% των γονέων και κηδεμόνων που επιθυμούν να λειτουργεί η σχολή το πρωί, δεδομένο που υποδηλώνει την ανάγκη ανάπτυξης και πιο ευέλικτης δόμησης «Σχολών Γονέων».
5. *Ικανοποίηση από τη θεματολογία:* Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται κι εδώ οι

απαντήσεις τους, καθώς προκύπτει ότι η θεματολογία κάλυψε τις ανάγκες τους «σε πολύ μεγάλο» και σε «μεγάλο βαθμό» (συνολικό ποσοστό 70%), διάσταση που ενισχύει την αρχική επιδίωξη (βλ. κεφ. 3) για διαμοίραση χρήσιμων πληροφοριών που προάγουν την προσωπική μάθηση και αυτοαποτελεσματικότητα των συμμετεχόντων/-ουσών.

6. *Προτάσεις θεματολογίας προς συζήτηση από τους γονείς (ανοικτό ερώτημα)*: Οι γονείς κατέθεσαν συνολικά περίπου είκοσι επτά (27) διαφορετικές θεματικές για τις οποίες ενδιαφέρονται να εμπλακούν σε συζητήσεις σε μελλοντικές «Σχολές Γονέων» με χρήσιμη πληροφόρηση. Προχωρώντας σε μία οργάνωσή τους, αυτές δύνανται να ομαδοποιηθούν ως εξής:

- *Θέματα σχεσιοδυναμικής της οικογένειας όπως*: σχέσεις ανάμεσα στα αδέρφια, η ζήλεια μεταξύ αδελφών, διαζύγιο και παιδί, διαχείριση κρίσεων στις σχέσεις γονέων-παιδιών
- *Θέματα σχολική ζωής και επιδόσεων όπως*: σχολικού εκφοβισμού, ανάπτυξη του εσωτερικού κινήτρου για μάθηση, διάθεσης χρόνου για αποτελεσματική μελέτη, τρόπων βελτίωσης της συγκέντρωσης του παιδιού, τα όρια στο σχολικό περιβάλλον, φιλίες και παρέες συνομηλίκων στο σχολείο
- *Θέματα διαχείρισης συμπεριφορών και προκλήσεων της καθημερινότητας όπως*: διαχείριση θυμού/άγχους, τρόποι επικοινωνίας με το εσωστρεφές παιδί, συνέπειες υπέρμετρης χρήσης κινητού τηλεφώνου, προεφηβεία-εφηβεία, τρόποι επικοινωνίας προς τα παιδιά θεμάτων όπως: βία, σεξισμός, κίνδυνοι διαδικτύου, ναρκωτικά
- *Θέμα υγείας και καθημερινής φροντίδας*: Υγιεινή διατροφή

7. *Δυσκολίες που βίωναν οι γονείς κατά τη λειτουργία των «Σχολών Γονέων» (ανοικτό ερώτημα)*: Σε ποσοστό 26% οι συμμετέχοντες/-ουσες δήλωσαν ότι δεν αντιμετώπισαν καμία δυσκολία, εκφράζοντας πολύ μεγάλη ικανοποίηση από τη δράση ή κατά περίπτωση ότι η δυσκολία τους ήταν η ίδια «η παρουσία τους, διότι δεν μπόρεσαν να είναι σε όλες τις συναντήσεις» και ενθαρρύνοντας τη συνέχιση της προσπάθειας. Κάποιοι/-οι επισήμαναν ότι ο χρόνος των συναντήσεων ήταν περιορισμένος, ότι είχαν αδυναμία για ανελλιπή παρακολούθηση, ενώ μεμονωμένα διατυπώθηκαν απόψεις όπως ότι ο χώρος διεξαγωγής ήταν απομακρυσμένος, ότι επιθυμούσαν μεγαλύτερη διάδραση, ότι θα ήθελαν και κάποιο υλικό στο σπίτι για μελέτη και επανάληψη των όσων μάθανε. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η άποψη ότι θα διευκόλυνε πάρα πολύ τους γονείς και κηδεμόνες παράλληλα με τη λειτουργία της κάθε σχολής να υπάρχει τρόπος παράλληλης δημιουργικής απασχόλησης και των παιδιών τους. Τις απαντήσεις στο τελευταίο αυτό ερώτημα που διερευνά τις ανάγκες και δυσκολίες των γονέων, η ομάδα συνεργασίας κατά την αναστοχαστική της συνάντηση το αποτίμησε ως σημαντικό διότι έδωσε φωνή «στις ανάγκες των γονέων», οι δε απαντήσεις τους αποτελούν γι' αυτή την πυξίδα για βελτίωση και προσαρμογή.

8. Συζήτηση - συμπεράσματα - προτάσεις

Η εν λόγω προσπάθεια οργάνωσης «Σχολών Γονέων» ήταν μια προσφορά της εκπαιδευτικής κοινότητας προς τους γονείς και κηδεμόνες των μαθητών/-τριών Α΄ Δημοτικού των Δημοτικών Σχολείων 8^{ης} θέσης της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής Θεσσαλονίκης. Η ομάδα συνεργασίας χρειάστηκε συχνά να επιστρατεύσει χαρακτηριστικά όπως η αυτεπάρκεια, τα εσωτερικά κίνητρα, η ικανοποίηση, και η δυνατότητα υπέρβασης εμποδίων και περιορισμών για να ολοκληρώσει αυτή την πρωτόλεια προσπάθεια η οποία όμως αποτέλεσε για τα μέλη της εξαιρετική εμπειρία. Ας σημειωθεί δε ότι η καταγραφή του τρόπου πιλοτικής οργάνωσης των σχολών μέσω της παρούσας εργασίας δημιουργεί πλαίσιο ώστε αυτός να λειτουργήσει παραδειγματικά και

πολλαπλασιαστικά για περαιτέρω συναφείς εκπαιδευτικές δράσεις από μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Ανακεφαλαιώνοντας, και με βάση τα δεδομένα από το διπλό κανάλι αξιολόγησης της πρωτόλειας προσπάθειας, ως επισημανθεί ότι οι τακτές αναστοχαστικές συναντήσεις της ομάδας συνεργασίας συνέβαλαν αξιοσημείωτα στη μετατόπιση προς το μοντέλο της πιο διαδραστικής συμμετοχής, στην αμοιβαία επιστημονική ανταλλαγή γνώσεων ως προς τα ερωτήματα που ανέκυπταν από τους γονείς και στην από κοινού ενίσχυση των μελών. Από την άλλη η αξιολόγηση των Σχολών μέσω ερωτηματολογίου από τους ίδιους τους γονείς και κηδεμόνες επιβεβαιώνει την επίτευξη των περισσότερων βασικών επιδιώξεων (κεφ. 3). Οι γονείς αξιολόγησαν θετικά τη συνολική εμπειρία συμμετοχής τους, με την πλειοψηφία (92%) να επιθυμεί τη συνέχιση των Σχολών σε μηνιαία βάση, υποδηλώνοντας έτσι μια επιθυμία για επικοινωνία και συμπόρευση. Το πλαίσιο διάδρασης μεταξύ γονέων και σχολείου ενισχύθηκε, με το 73% των γονέων να δηλώνει ικανοποίηση από τις συζητήσεις στα ερωτήματα που τέθηκαν, άρα διαμοιράστηκε χρήσιμη πληροφόρηση. Τούτο ενισχύεται διότι, όπως, επίσης, προκύπτει από το ερωτηματολόγιο και η θεματολογία των Σχολών ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες των γονέων.

Ως προς τις διαφαινόμενες προτάσεις, όπως προέκυψαν από το ίδιο διπλό κανάλι αξιολόγησης της προσπάθειας, σταχυολογούνται ως σημαντικές για μελλοντική εστίαση (α) η αναγκαιότητα απογευματινής επαναλειτουργίας ανά μήνα των σχολών, (β) η αναγκαιότητα ανάπτυξης ακόμη πιο ευέλικτης δομής λειτουργίας τους που να συμπεριλαμβάνει και λειτουργία πρωινού τμήματος (γ) η αξία της περαιτέρω ανίχνευσης των επιμορφωτικών αναγκών των γονέων και ως εκ τούτου, (δ) μια ακόμη πιο αποφασιστική ισχυροποίηση της «φωνής τους» μέσω ενσωμάτωσης των προκρινόμενων από την πλευρά τους θεματικών στις μελλοντικές συζητήσεις αλλά και μέσω προσεκτικής επανεξέτασης των αιτημάτων και πιο μεμονωμένων φωνών.

Συμπερασματικά, η διαφαινόμενη μετατόπιση προς το όραμα για ανάπτυξη πιο δομημένων και συνεργατικών δράσεων μεταξύ σχολείου – οικογένειας (βλ. και Μυλωνάκου-Κεκέ, 2017) που στοχεύουν στην αμοιβαία δέσμευση για υποστήριξη των αναγκών κάθε παιδιού, μέσω αξιοποίησης πόρων της ίδιας της σχολικής κοινότητας (π.χ. μέλη των ΕΔΥ, Σύμβουλος Εκπαίδευσης) και με προσπάθειες φροντίδας αυτών που στερούνται δυνατότητες και προνόμια (π.χ. γονείς με μεταναστευτική βιογραφία), όλα αυτά, αναδεικνύουν τη σημασία του παρόντος εγχειρήματος. Η καλλιέργεια της εμπιστοσύνης, επίσης, προκρίνεται θεμελιώδους σημασίας δύναμη για τέτοιου είδους δομημένη συνεργατική προσπάθεια, διότι ωθεί τους συμμετέχοντες/-ουσες, με κέντρο ενδιαφέροντος το παιδί, να εργαστούν συντονισμένα προς μια αλλαγή (Bryk et al., 2010, Mapp & Bergman, 2019) και να δημιουργούν δομημένα, φιλόξενα περιβάλλοντα εντός των οποίων εξειδικευμένο προσωπικό και γονείς μέσω «συμμετρικής» συμμετοχής μπορούν να επικοινωνούν τακτικά μεταξύ τους, να ακούν ενεργά, να αναζητούν και διαμοιράζουν χρήσιμη πληροφόρηση «ώστε να μπορούν να κάνουν κάτι με αυτή» και εν τέλει να «αναπτύσσουν» την αποτελεσματική για το σχολικό πλαίσιο αμφίδρομη επικοινωνία (Caspe & Hernandez, 2023).

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ξενόγλωσσες

- Barton, A., Ershadi, M. & Winthrop, R. (2021). Understanding the connection between family-school engagement and education system transformation. Brookings.
- Brooks-Gunn, J., & Markman, L. B. (2005). The contribution of parenting to ethnic and racial gaps in school readiness. *The Future of Children*, 15(1), 139-168.
- Bryk, A., Sebring, P. G., Allensworth, E., Luppescu, S. & Easton, J. Q. (2010). *Organizing schools for improvement*. University of Chicago Press.
- Caspe, M., & Hernandez, R. (2023). Reflect, connect, collaborate, lead: Family engagement core competencies. In M. Caspe & R. Hernandez (Eds.), *Family community*

- partnerships: Promising practices for teachers and teacher educators*, 3-21. Information Age Publishing.
- Epstein, J. L. (1987). Toward the theory of family-school connections. In Hurrelmann, K., Kaufmann, F. X., & Lösel, F. (Eds.), *Social intervention: Potential and constraints*, 121-136. Walter de Gruyter.
- Epstein, J. L., Sanders, M. G., Sheldon, S. B., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N., R., Van Voorhis, F. L., Martin, C. S., Thomas, B. G., Greenfield, M. D., Hutchins, D. J., & William, K. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Your handbook for action*. Corwin Press.
- Epstein, J. L. (1995). *School/Family/Community partnerships: Caring for the children we share*. Phi Delta Kappan, 92(3), 701-712.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13(1), 1-22.
- Ferlazzo, L., & Hammond, L. A. (2009). *Building parent engagement in schools*. Linworth Books/Libraries Unlimited. Brookings Institution.
- Ferlazzo, L. (2011). Involvement or engagement? *Educational Leadership*, 68(8), 10-14.
- Ginsburg-Block, M., Manz, P. H., & McWayne, C. (2010). The handbook on school family partnerships for promoting student competence. In Neuman, S & Dickinson, D. K. (Eds). *Handbook of Early Literacy Research*. Guilford.
- Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement. Annual Synthesis. National Center Family & Community Connections with schools.
- Lowenhaupt, R. & Montgomery N. "Family Engagement Practices as Sites of Possibility: Supporting Immigrant Families through a District-University Partnership. (2018). *Theory into Practice* 57, (2), 99-108.
- Mapp, K. L. & Bergman, E. (2019). *Dual capacity-building framework for family-school partnerships (version 2)*. Ανακτήθηκε στις 25/08/2024 από www.dualcapacity.org
- Mapp, K. L., Henderson, A. T., Cuevas, S., Franco, M. C., Ewert, S., & Borrello, V. J. (2022). *Everyone wins! The evidence for family-school partnerships and implications for practice*. Scholastic.
- Mylonakou - Keke, I. (2015b) The emergence of "Syn-epistemic Wholeness" from Dialectic Synergy of disciplines: A Transdisciplinary Social Pedagogic Model. *Creative Education*, 6(17), 1890-1907.

Ελληνόγλωσσες

- Κλαδάκης, Ι. (2012). Διερεύνηση των στάσεων των γονέων σχετικά με την εμπλοκή τους στη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία σε επίπεδο δημοτικού σχολείου. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Αθήνα. Ανακτήθηκε στις 05/7/2014 από <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/28578#page/1/mode/2up>
- ΜΕΤΑδραση, (2009). Ανακτήθηκε στις 15/07/2024 από <https://metadrasi.org/%ce%b7-%ce%bc%ce%b5%cf%84%ce%b1%ce%b4%cf%81%ce%b1%cf%83%ce%b7/>
- Μυλωνάκου – Κεκέ Η. (2017). 5. Σχέσεις Σχολείου, Οικογένεια και Κοινότητας με κοινωνικοπαιδαγωγικό προσανατολισμό: Εκκινώντας την έρευνα από τους εκπαιδευτικούς /Relationships between School, Family and Community with a social pedagogical focus: Commencing the research with teachers. *Επιστήμες της Αγωγής*, (2), 84-113. <https://doi.org/10.26248/v0i2.70>
- Μυλωνάκου-Κεκέ, Η. (2009). *Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας: θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ.
- Μπόνια, Α. (2010). Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στη γονεϊκή εμπλοκή στο δημοτικό σχολείο. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα. Ανακτήθηκε 15/07/2024, από <http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/30031#page/1/mode/2up>

- Μπρούμου, Μ. & Παππά, Β. (2014). Η ομαδικής συμβουλευτικής στις σχολές γονέων: Η διαμόρφωση της γονικής ιδιότητας / του γονικού ρόλου. *Επιστήμες της Αγωγής*, 2-3, 61-75
- Λαφτσοπούλου, Α. (2014). Η συνεργασία του Διευθυντή Σχολικής Μονάδας με τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων – Μία μελέτη περίπτωσης. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο, Αλεξανδρούπολη.
- Πνευματικός, Δ., Παπακανάκης, Π., & Γάκη, Ε. (2008). Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: Διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων. *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος*, 6, 193-218, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χουλιάρη-Σιδερά, Π. (2022). Η γονεϊκή συμμετοχή/εμπλοκή για την επιτυχή μάθηση των παιδιών. *Culture - Journal of Culture in Tourism, Art and Education* 2 (1), 46-55.